

Шевчук Вадим Аврамович

кандидат медичних наук, доцент
кафедри судової медицини Національного
медичного університету ім. О.О.Богомольця

Ергард Наталія Миколаївна

асистент кафедри судової медицини
Національного медичного
університету ім. О.О.Богомольця

Малишева Тетяна Андріївна

доктор медичних наук, професор
завідуюча відділенням нейропатоморфології
Інститут нейрохірургії імені академіка
А.П.Ромоданова НАМН України

Ворошилов Костянтин Федорович

заступник начальника Київського обласного
бюро судово-медичної експертизи, судово-
медичний експерт

**ЩОДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ ТРУПІВ В УМОВАХ ДІЮЧОГО КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

У 1970 році згідно з розпорядженням по прокуратурі міста Києва відповідно до Кримінально-процесуального та Кримінального законодавства України з погодженням МОЗ України була виділена ставка судово-медичного експерта для дослідження (експертизи) трупів осіб, які померли від черепно-мозкової травми в Інституті нейрохірургії імені академіка А.П. Ромоданова НАМН України, використовуючи базу моргу вказаного Інституту.

Дослідження (експертизи) цих трупів проводились за відома представників слідчих органів. Про кожний випадок смерті від черепно-мозкової травми повідомлялось прокурору-криміналісту Л. Глузову, а начальник кримінального розшуку міста Києва підполковник міліції В.Кучинський майже завжди був присутній під час розтину, що давало можливість оперативно вирішувати ряд питань правового характеру.

Дослідження (експертиза) цих трупів проводились кваліфікованими фахівцями з великим досвідом експертної роботи викладачами кафедри судової медицини НМУ імені О.О. Богомольця доцентами Шевчуком В.А., Лісовим А.С. і судово-медичним експертом Київського міського бюро судово-медичної експертизи Руденком В.М.

Така робота була абсолютно виправдана, так як одночасно вирішувалось декілька питань: по-перше, давалась кваліфікована оцінка черепно-мозковій травмі, яка була необхідна для відповідей на питання слідчих органів такі, як давність травми, механізм їх утворення, особливості її перебігу та інші, і друге – ці розтини були гарним підґрунтям для виховання молодих спеціалістів – нейрохірургів і підвищення їх кваліфікації.

Адже кожен розтин являв собою невеличку науково-практичну конференцію, в якій приймали участь студенти НМУ ім. О.О.Богомольця, інтерни кафедри нейрохірургії НМАПО, нейрохірурги, аспіранти, наукові співробітники.

Ці роки були плідними і у науковому напрямку.

Користуючись цим секційним матеріалом були захищені дисертації на здобуття вченого ступеню кандидата і доктора медичних наук (член-кор. Поліщук М.Є., академік Педаченко Є.Г., професор Малишева Т.А., канд.мед.наук Шамаєв О.М. та багато інших).

За цей період було опубліковано десятки статей і монографій.

Завжди поряд із судово-медичним експертом біля секційного стола стояли доктори наук, професори нейропатоморфологи Т.П. Верхоглядова, М.І. Шамаєв, клініцисти і вчені директора Інституту нейрохірургії академіки

Ромоданов А.П., Зозуля Ю.А. і Педаченко Є.Г., які в любу мить були готові допомогти вирішити питання клінічного і морфологічного характеру.

Всебічне повне клінічне обстеження хворих на черепно-мозкову травму з використанням сучасних методів дослідження (рентген діагностика, комп'ютерна томографія, лабораторні, інструментальні методи дослідження та інші) в поєднанні з розтином трупа, проведеним з високим професіоналізмом судово-медичного експерта давало можливість проведення судово-медичних експертиз в цих випадках на високому рівні.

За цей період нами був опрацьований величезний секційний матеріал, було проведено біля 3000 досліджень (експертиз) трупів осіб, які померли з різних обставин (автотравма, мототравма, рейкова травма, падіння з висоти та на площині, спричиненні тілесних ушкоджень – вбивства, вогнепальні поранення і такі інші).

Доказом позитиву цієї роботи можуть свідчити такі факти: за 43 роки експертної роботи не було жодного випадку призначення повторної експертизи, ексгумації трупа, не було повернуто справу із судів на повторне розслідування через неясну судово-медичну експертизу.

Поряд з цим, слід зауважити, що із прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України (надалі – КПК), який набув чинності від 19.11.2012 року, проведення судово-медичних досліджень (експертиз) на базі Інституту нейрохірургії імені акад. А.П. Ромоданова НАМН України було заборонено. Це пов'язано з тим, що згідно нового КПК України судово-медичними експертами проводяться лише судово-медичні експертизи, а судово-медичні дослідження вже не призначаються. Згідно статті 69 Закону України «Про судову експертизу» експертом є особа, яка має право на проведення експертизи і яка внесена у Реєстр атестованих судових експертів. Також, згідно вищезазначеного Закону судово-експертна діяльність в Україні здійснюється державними спеціалізованими установами та відомчими службами, до яких належать: науково-дослідні та інші установи судових експертиз Міністерства юстиції України і Міністерства охорони здоров'я,

експертні служби Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України.

Так, як Інститут нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України не відноситься до вищезазначених структур, то і експертизи на його базі вже припинені.

Але, враховуючи вищезазначені здобутки в цій роботі, рівень кваліфікації співробітників Інституту, доброї оснащеності останнього сучасними методами дослідження, а також той факт, що за 43 роки у слідчих органів та суду жодного разу не було сумнівів щодо об'єктивності та обґрунтованості проведених судово-медичних експертиз на базі вказаного Інституту, дають нам підстави вийти з пропозицією про доцільність звернути увагу посадовців Міністерства юстиції, які керують питаннями судоустрою в Україні та МОЗ України розглянути можливість повернення на базу Інституту нейрохірургії ім.акад. А.П. Ромоданова НАМН України судово-медичних експертиз пов'язаних із черепно-мозковими травмами і закріпити їх як додаткову структуру, а може і сприяти спеціалізованому центру при Бюро судово-медичної експертизи з призначенням відповідного судово-медичного експерта, для виконання такого роду робіт.